

בש"פ 5564/14 - אהוד טננבאום, שגב טננבאום נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון

בש"פ 5564/14

לפני: כבוד השופטת א' חיות

המבקשים: 1. אהוד טננבאום
2. שגב טננבאום

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

בקשת רשות לערור על החלטת בית המשפט המחוזי
מרכז-לוד מיום 13.8.2014 בע"ח 55745-06-14
שניתן על ידי כבוד השופטת ד' עטר

בשם המבקשים: עו"ד מנחם רובינשטיין

בשם המשיבה: עו"ד מורן פולמן

החלטה

זוהי בקשת רשות לערור מיום 18.8.2014 לפי סעיף 38א(ב) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969 (להלן: פקודת סדר הדין הפלילי), על החלטת בית המשפט המחוזי מרכז-לוד (כבוד השופטת ד' עטר) בע"ח 55745-06-14 מיום 13.8.2014, לפיה על המבקשים להחזיר להחזקת המשיבה סך של 42,644 יורו (להלן: כספי ההשבה), ולפיה תוקף ההחזקה בכספי ההשבה יוארך ב-90 ימים מיום מתן ההחלטה.

1. כנגד המבקשים ואחרים מתנהלת זה מכבר חקירה בחשד לביצוע עבירות שונות לפי חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 (להלן: חוק איסור הלבנת הון). על פי החשד, תכננו המבקשים ואחרים להעביר סך של 2 מיליון יורו ממקור חשוד לישראל. ביום 11.11.2013 ביצעו המבקשים את ההעברה הראשונה בסך של כ-100,000 יורו, ומיד לאחריה נעצרו כחשודים בביצוע עבירות לפי חוק איסור הלבנת הון. במסגרת החקירה המשטרית בעניינם של המבקשים נתפסו, לפי סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי, גם מוצגים שונים (להלן: המוצגים) וביניהם כספי ההשבה וכספים נוספים. כספי ההשבה נתפסו במטבע יורו, ולאחר תפיסתם המירה אותם המשיבה לשקלים והפקידה אותם בחשבון בנק. בפברואר 2014 הועבר חומר החקירה בעניינם של המבקשים לבחינת הפרקליטות, לצורך גיבוש החלטה בעניין הגשת כתב אישום כנגדם וחילוט הכספים הנכללים במוצגים. לפי המשיבה, מבסס חומר הראיות את החשדות כנגד המבקשים באופן שיאפשר הגשת כתב אישום נגדם, אך כאמור טרם נתקבלה החלטה על כך.

2. ביום 4.5.2014 הגישה המשיבה בקשה לבית משפט השלום בראשון לציון (כבוד סגן הנשיאה ש' שטיין) בצ"א 5301-05-14 להארכת תוקף החזקת המוצגים למשך 180 ימים נוספים, לפי סעיף 35 לפסד"פ. ביום 22.6.2014 נעתר בית משפט השלום לבקשה באופן חלקי והתיר את הארכת תוקף ההחזקה בחלק מהמוצגים, אך הורה להחזיר את כספי ההשבה למבקשים. ביום 14.7.2014 קיבלו המבקשים את כספי ההשבה בלא שנלוותה לכך הגבלה כלשהי. על החלטת בית משפט השלום מיום 22.6.2014 הוגשו שני עררים לבית המשפט קמא. האחד - עררם של המבקשים, בו התבקש בית המשפט קמא להורות למשיבה להחזיר למבקשים את כלל המוצגים ולא רק את כספי ההשבה. השני - של המשיבה, שעתרה לבטל את החלטת בית משפט השלום ולהורות למבקשים להחזיר את כספי ההשבה לידיה ולהתיר לה להמשיך ולהחזיק בהם. בית המשפט קמא דחה ביום 13.8.2014 את ערר המבקשים וקיבל את ערר המשיבה. בתוך כך קבע כי על המבקשים להחזיר את כספי ההשבה - שכבר נמסרו להם בינתיים על פי החלטת בית משפט השלום - לידי המשיבה, והאריך את תוקף ההחזקה בכספים אלו למשך 90 ימים נוספים מיום מתן החלטתו.

על החלטתו זו של בית המשפט המחוזי הוגשה ביום 18.8.2014 בקשת הרשות לערור שלפני, לפי סעיף 38א(ב) לפקודת סדר הדין הפלילי. בד בבד הוגשה גם בקשה לעיכוב ביצוע החלטתו של בית המשפט קמא ובהחלטה מיום 18.8.2014 נעתרתי לבקשה לעיכוב ביצוע עד החלטה אחרת.

3. המבקשים טוענים כי החלטת בית המשפט המחוזי שגויה ולגישתם האופן בו שמרה המשיבה על כספי ההשבה היה לכתחילה בניגוד לדין, משום שהיא המירה אותם מיורו לשקלים והפקידה אותם בחשבון בנק. עוד טוענים המבקשים כי החלטת בית המשפט קמא לפיה עליהם להחזיר את כספי ההשבה למשיבה ניתנה לאחר שכספים אלו כבר היו ברשותם, והם מצדם כבר עשו בהם שימוש. על כן, החלטת בית המשפט המחוזי כפי שנתקבלה הייתה תיאורטית ולא היה מקום לקבלה. המבקשים מוסיפים כי הסעד של החזרת כספי ההשבה לידי המשיבה, כלל לא נתבקש על ידה בערר וכי סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי עליו הסתמכה המשיבה בבקשתה להארכת החזקה במוצגים, חל רק על מוצגים העתידים לשמש כראיה בהליך הפלילי כנגד המבקשים, ואילו בענייננו - משעה שהמשיבה המירה את הכספים מיורו לשקלים - אין עוד בהחזקתם כל תכלית ראייתית. בהקשר זה נטען עוד כי הבקשה להארכת החזקה הוגשה בחלוף למעלה משישה חודשים וזאת בניגוד להוראת סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי. לבסוף טוענים המבקשים כי גם לגופו של עניין החלטת בית המשפט המחוזי לאשר את החזרת הכספים לידי המשיבה פגעה בזכות הקניין שלהם באופן העולה על הנדרש.

4. המשיבה טוענת מצידה כי יש לדחות את הבקשה על הסף משום שאינה עומדת בתנאים למתן רשות ערעור, שכן היא עוסקת באופן מובהק בעניינם הפרטני של המבקשים. המשיבה סבורה כי המרת הכספים שביצעה מיורו לשקלים והפקדת הכספים בבנק הייתה כדין, שכן מטרתה הייתה לשמור בצורה סבירה על ערך הנכס התפוס. עוד מוסיפה המשיבה כי אין רבותא בכך שכספי ההשבה הוחזרו למבקשים בטרם קיבל בית המשפט המחוזי את החלטתו וכי היה על המבקשים לקחת בחשבון כי מתקיים הליך ערר בעניין כספי ההשבה, ולכן הטענה לפיה כבר עשו שימוש בכספים והם אינם ברשותם עוד, דינה להידחות. המשיבה טוענת כי תכליתו של סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי אינה ראייתית בלבד, כי עמדה במסגרת הזמנים להגשת בקשה לפי סעיף 35 וכי גם אם לא עמדה בה - עדיין פעלה כדין ולגופו של עניין. היא טוענת כי בית המשפט קמא איזן כראוי בין אינטרס הציבור בהשבת הכספים לידיה לבין זכות הקניין של המבקשים, והיא מוסיפה כי בחקירתם ובדיוניהם שהתקיימו בבית המשפט בעניינם עד כה, לא טענו המבקשים כלל לזיקה קניינית במוצגים, לרבות בכספי ההשבה, והכחישו כל קשר אליהם.

5. דין הבקשה להידחות.

הלכה פסוקה היא כי רשות ערעור ב"גלגול שלישי" תינתן רק במקרים המעוררים שאלה בעלת חשיבות משפטית או ציבורית, החורגת מעניינם הפרטני של הצדדים (רע"א 103/82 חניון חיפה בע"מ נ' מצת אור (הדר חיפה) בע"מ, פ"ד לו(3) 123, 128 (1982)). הלכה זו חלה גם על בקשות לפי סעיף 38א(ב) לפקודת סדר הדין הפלילי (בש"פ 5769/12 מזרחי נ' מדינת ישראל, פס' 16 (20.8.2012); בש"פ 2189/14 פלדמן נ' מדינת ישראל, פס' 5 (24.4.2014)). בענייננו, הבקשה אינה מעוררת כל שאלה משפטית עקרונית ועל כן דינה להידחות. למעלה מן הצורך אציין כי סעיף 32(א) לפקודת סדר הדין הפלילי מתיר למשטרה לתפוס חפץ אם יש לה "יסוד סביר להניח כי באותו חפץ נעברה, או עומדים לעבור עבירה, או שהוא עשוי לשמש ראייה בהליך משפטי בשל עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה, או כאמצעי לביצועה." תפיסה כאמור יכולה להתבצע למגוון תכליות: "תכלית מניעתית ביחס לחפץ העשוי לשמש לביצוע עבירה שטרם נעברה [...]; תכלית ראייתית - אם החפץ עשוי לשמש ראייה בהליך משפטי בשל עבירה; או תכלית של חילוט - אם בחפץ נעשה שימוש לצורך עבירה, או שניתן כשכר בעד ביצוע עבירה או כאמצעי לביצועה" (רע"פ 7600/08 אברם נ' מדינת ישראל, פס' 10 והאסמכתאות שם (7.4.2009) (להלן: עניין אברם)). תכלית החילוט זוכה לחיזוק מסעיף 26(א) לחוק איסור הלבנת הון, אשר המבקשים חשודים בביצוע עבירות לפיו, הקובע כי: "סמכויות החיפוש והתפיסה לפי פקודת מעצר וחיפוש, יחולו, בשנייה המחויבים, גם לענין רכוש שביחס אליו ניתן לתת צו חילוט לפי חוק זה". משעה שנתפס חפץ לפי סעיף 32 לפקודת סדר הדין הפלילי, מוטלת על המשטרה אחריות לשמור על ערכו הכלכלי ואם מדובר בכסף מזומן או בהמחאות - בדרך ניהולו בחשבון בנקאי (עניין אברם, פס' 12-17 והאסמכתאות שם). סעיף 35 לפקודת סדר הדין הפלילי קובע כי אם המשטרה מעוניינת להמשיך ולהחזיק בחפץ שנתפס, עליה להגיש בקשה להארכת החזקה בחפץ לבית משפט השלום, וזאת עד שישה חודשים מיום התפיסה. אולם, הלכה היא כי ניתן להאריך את תקופת התפיסה גם אם הוגשה הבקשה לאחר חלוף תקופת ששת החודשים (בש"פ 6686/99 עובדיה נ' מדינת ישראל, פ"ד נד(2) 464, פס' 10 (2000) (להלן: עניין עובדיה)). בבואו לאשר בקשה להארכת החזקה בחפץ, על בית המשפט לאזן כראוי בין קניין הפרט לבין צרכי הציבור (עניין עובדיה, פס' 13) וכך נעשה בענייננו. בית המשפט המחוזי ציין כי קיים אינטרס ציבורי בהחזרת כספי ההשבה לחזקת המשיבה, בין היתר בשל העובדה כי ישנו חשד שמקורם בעבירה ונבחנת האפשרות לחלטם. עוד ציין בית המשפט קמא כי המבקשים לא טענו לזיקה קניינית בכספי ההשבה, והוא הוסיף וציין כי בית משפט השלום לא הבהיר בהחלטתו מדוע יש להבחין בין כספי ההשבה לכספים האחרים שנותרו בחזקת המשיבה. אכן, יתכנו מקרים שבהם יוצר קושי להחזיר לחזקת המשיבה על פי החלטה בערר חפץ אשר תפיסתו לא הוארכה על פי ההחלטה נושא אותו הערר, למשל כאשר מדובר בטובין מתכלים כגון דברי מאכל. עם זאת, בעניינינו אין מקום לטענה זו שכן החפץ התפוס הוא כסף וככזה הוא נעדר כל סממן ייחודי. על כן אין מניעה להורות שהמבקשים יחזירו את סכומם לידי המשיבה נוכח ההחלטה בערר.

מן הטעמים שפורטו, בקשת הרשות לערור נדחית וצו עיכוב הביצוע מיום 18.8.2014 מבוטל.

ניתנה היום, כ"ג באלול התשע"ד (18.9.2014).

שׁוֹפֵט
